

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik V., šte. 2.
Četrtna številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetško-delavske zveze.

Stane letno 42 — Din, mesečno 5-50 Dtn.

Pokrajinski strankin zbor v Celju.

(Nadaljevanje.)

Obenem je ptujska organizacija predložila tudi krasen načrt za volilno agitacijo v svojem okraju, ki kaže, da se je z vso vnemo lotila volilnega boja in da ima tudi res soduge, ki znajo organizirati tak boj. Žal, da čitamo v tem načrtu tudi take-le odstavke:

»Pri tem naj skuša vsak zaupnik pridobiti volilce, da plačajo četrtno naročnino na »Ljudski Glas«, »Volksstimme«, »Enakost« in — kjer je mogoče — na »Naprej«.

Kaj naj poudarjajo zaupniki?

Da se mora vse delavno ljudstvo po stanovih zbrati, napraviti potom svojih zaupnikov zveze posameznih stanov, ki morajo imeti odločilen vpliv na Socialistično stranko Jugoslavije, ki je in mora ostati stranka vsega delavnega ljudstva vseh teptanih in ponižanih.

Iz Ptujja izhaja torej želja po slogi, ki nas je tako tepla. Kako pa je mogoče, da kaka naša organizacija dela za nasprotni tisk (»Volksstimme« in »Enakost«) kako je mogoče govoriti o stanovih, ki naj dobe odločilen vpliv na Socialistično stranko Jugoslavije?

Ker so vsi ptujski predlogi zelo važna zadeva, zato se je bavil z njimi v seji dne 5. januarja 1923 pokrajinski odbor, ki je sklenil predlagati zboru naslednje:

»Ptuj predlaga tehnično sredstvo za razčiščenje sporov s separatisti, češ, naj se takoj pri poročilu načelstva podajo kratke izjave, ki naj jih zbere in celotno rešuje poseben odsek v paralelni seji.

Tam naj bodo dovoljeni namestniki delegatov.

Verujemo, da ima Ptuj res namen povečati delavno silo kongresa s tem ba je samo tehničnim sredstvom. Vendar smo in moramo biti odločno proti temu predlogu.

1. Predlog je došel prepozno. Namestnikov n. pr. nimajo s seboj tisti delegati, ki o tem predlogu niso informirani. Pravilnik bi torej kršili, če bi ta predlog sprejeli.

2. Predlog ni samo tehničnega značaja, temveč reže globoko v organizacijsko misel in je tudi v tem oziru proti pravilniku. Delegati morajo biti na kongresu navzoči ves čas, da so informirani o vseh vprašanjih. Saj morajo glasovati po svoji vesti, torej se ne smejo zanašati na poročila svojih namestnikov. Saj jim niti sklepi njihovih krajevnih organizacij ne smejo vezati rok! Te določbe pravilnika niso le tehničnega pomena, ampak hočejo delegate prisiliti na vestno delovanje in na čut odgovornosti i pri poslušanju, i pri govorjenju, i pri glasovanju. Ta čut odgovornosti bo delavno silo kongresa bolj povečal, nego če se v paralelnih sejah rešujejo neprebavljeni sklepi.

Najbolj se bo delavna sila povečala s tem, če bo kongres lahko mirno razpravljal brez ozira na čas, čeprav ostane ves teden skupaj. To pa je pri nas predvsem finančno vprašanje, ker delegati ne morejo ostati ves teden brez zaslužka, organizacije jim ga pa ne morejo nado-

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Cek. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

mestiti. Lansko resolucijo o stroških delegacij je treba sprejeti in izvršiti, dnevnice je treba zvišati na dvakratni dnevni zaslužek, potem pa z vsemi sredstvi zviševati strankino finančno moč, da bodo kongresi ne le daljši, ampak tudi pogostejši, posebno okrožni in (pred volitvami) oblastni kongresi. V ta namen je treba razširiti:

1. Strankin tisk, 2. strankine organizacije, 3. striktno plačevanje progresivnega davka.

Najpotrebnejše pa je, da že končno odpravimo z dnevnega reda nesmiselno slovo z nasprotniki. Kdor ne razume organizacijske ideje, ki zahteva od vseh, tudi od nezadovoljnih socialistov, da vztrajajo v organizaciji in izpolnjujejo svoje dolžnosti, ta naj si da vsaj od zgodovine dopovedati, da se delavske stranke ne morejo graditi s kompromisi. Delavce so iz naše stranke odgnali kompromisi in le razredno, brezkompromisno, javno delovanje bo tem delavcem zopet vrnilo zaupanje in jih privedlo nazaj v stranko.

Zato se sploh ne smemo spuščati v debato o pravilnem ali nepravilnem delovanju neorganiziranih, ali pa še celo razsojati o njih v strankinih instancah. Te so samo za člane. Nikdar ne bomo našli časa za pozitivno delo, če se bomo dali od nasprotnikov zapeljevati v tratenje dragega časa za stvari, ki so že zdavnaj razčiščene.

V tem smislu je pokrajinski odbor izrazil željo, da bi se razpravljalo o prepotrebni slogi in enotni fronti. Enotna fronta pomeni za nas enotno organizacijo, te pa si želimo vsi, ne samo Ptuj.

JANKO TELBAN:

Brez plazov ni pomladi.

Ko razmeče v prvih pomladanskih dnevih mladostna Vesna prve cvetke po dolehi in gričih, snivajo še vrhovi gorskih velikanov zimsko spanje.

Tu pomlad, tam zima.

Pa se sproži — gorska ptica — odkrine se rob skale, majhen drobec, ki pada, vedno dalje in dalje, ter nosi pozdrave iz nebotičnih gora v dolino, med razcvetelo življenje. Sprva majhen, neznan, vedno večji in večji, zakrije solnce, drevesa padajo, skale se lomijo, prišli so plazovi.

In tam, kjer se je prebujalo prvo življenje, so ostale korenine, razorana zemlja, pogibelj.

Solnce posije toplejše in toplejše, iz tal prikipi nove cvetke, kjer jih je bilo sto, jih vzkali tisoč, kjer tisoč, milijoni.

Plazovi so morali priti, drugače bi ne bilo pomladi.

Sodrug, vsi, ki vam je v srcih pred dolgimi desetletji vzklikala pomlad socia-

lizma, kjer so poganjale prve cvetke željno koprneče po svobodi, niso tudi nad vas prihiteli plazovi? Ledeni plazovi, ki so vam razorali marsikatero uro v vaših skromnih začetkih...?

In vsi vi mladeniči in močje v najlepšem cvetju življenja, niso tudi nad vas prišli plazovi granat in svičenega dežja, gladi in žeje, tam daleč na ruskih stepah, v rumunskih pragozdih, skalnatih grebenih tirolskih gora?

Težki so bili, uklonili so vas k tlom, a streti vas niso mogli. V vaših dušah je vzklikala pesem svobode, se razcvetela pomlad lepša in krasnejša, pognala je v vas zavest, da oni tam na drugi strani bojne črte niso vaši sovražniki nego sotrpini, proletarci.

In vsi vi, ki ste stali na dan prvega maja 1919 v sužnosti svetovnega kapitalizma, tam daleč v solni Italiji, zaprti za debelimi zidovi Forte Felicita, niso tudi nad vas prišli plazovi?

Solnce je vzhajalo iz nepregledne beneške ravnine, oljkovi gozdovi so šepe-

tali pesem o prvem maju, pod vami beli cvetovi, kakor grudi dekleta so vam bliščali nasproti... tam v starodavni Veroni pa se je pomikal spreved italijanskih sodrugov in rahel vetrič kakor valovanje morja je prinašal do vas zvoke marsaljeze...

In vsi vi, ki ste stali na barikadah, Zaloških cestah, temnih ječah... niso tudi nad vas prišli plazovi?... Pritisnili so vaš k tlom, položili v hladni grob, a streti vas niso mogli, vaš duh živi med nami in iz grobov je vzklikalo novo cvetje v tisočih in milijonih...

Morajo priti plazovi, ker drugače ni pomladi, vstajenja... Se bodo prišli vsako leto, pritiskali nas bodo k tlom, izučili nas bodo v borbi življenja in tam, kjer so bile še pred desetletji le posamezne cvetke, jih je danes že na tisoče in z vsakim letom jih bo več. In kadar jih bo toliko, da bodo zažele, vzele moč plazovom, takrat, sodrug, bo vzklikalo iz njih novo življenje, rodil se bo v zvokih marsaljeze: prvi maj.

Jasno je, da bi naš proletariat hotel biti združen, enotna fronta ni prazna beseda, toda kam bomo prijadrali, če bomo delali po verskih, narodnostnih ali celo po krajevnih načelih. Kaj naj si mislimo, če čitamo v zapisnikih, črno na belem, da bo mariborska organizacija takoj v tesni zvezi s stranko, »kadar bo Bernot ubit«. Ko je stranka izključila poslance, ki niso izvrševali svojih dolžnosti, je bil tudi tajnik vsega kriv.

Najvažnejše pa je to, kar je predlagal pokrajinski odbor, da naj o stvareh, ki so že rešene, zbor ne razpravlja, temveč naj preide takoj na pozitivno delo. Če bi ta boj še nadaljevali, bi res disgustirali naš proletariat. Kdor hoče biti med nami, mora izvrševati pravilnik in če mu ta ni všeč, naj predlaga zaželjene izpremembe na zboru. Pri poročilu bi človek govoril lahko ure in ure, pa bi še ne bilo popolno. Ker smo vse leto vse važnejše stvari obravnavali javno v časopisu se omejim na kritiko, ki bo gotovo bolj izčrpna, bomo pa odgovarjali in podali pri tem potrebna poročila. Omenim naj le še proslavo 1. maja, pri kateri se nameščenci bolniške blagajne niso smeli udeležiti, ker je uprava za ta dan poklicala nameščence k zaprilegi. Samo eden se temu pozivu ni odzval in zato ga danes preganjajo. In vendar se najdejo še vedno ljudje, ki pravijo, da naj se zvežemo z ljudmi, ki so preprečili nameščencem proslavo 1. maja, zvežemo naj se z njimi, »da nas bo pri volitvah veliko«.

Če hočejo imeti enotno fronto, naj gredo v enotno organizacijo! (Odobranje). Naloga in dolžnost naša je, da ohranimo naš ščit čist. Zaupanje pa bomo dobili le z javnostjo.

S. Martin Umek (Brežice): Stranko je vzdrževala preje le ena oseba, vsi drugi pa so bili samo štafaža. Ko pa se začelo v stranki čistiti, pa se je pričel boj, da se to čiščenje onemogoči. Nasprotniki reda v stranki so začeli izdajati separatistične liste, brez sklepa strankinega zbora. Že X. redni strankin zbor, ki se je vršil 25. in 26. decembra 1917. je sklenil, da so strankini listi le tisti, katere prizna strankin zbor in načelstvo. Tisti, ki so to sklenili, sedaj to pobijajo.

S. Josip Tomc (Kočevje): Blasnikova tiskarna je bila kupljena za ameriški denar, ki je bil zbran v Ameriki za slovenski strankin tisk. Zbor naj bi se bavil tudi s tem, kako je prišla ta tiskarna v kapitalistične roke.

Olede izključenih poslancev je zadeva že itak rešena. S tem ker niso izvrševali svojih dolžnosti, so se sami izključili.

S. Bernot v svojem referatu ni omenil ljubljanskih občinskih volitev. Tudi tam je stranka sklepala kompromise. Ko je bil razpuščen bivši občinski svet, so vse stranke sklenile enoten boj proti demokratom pri bodočih občinskih volitvah. Ljubljanska organizacija SSJ pa je sestavila samostojno listo, na kateri ni bilo mnogo socialistov. Že takoj na drugem mestu je bil neki Bole, ki ni socialist, v splošnem pa je bilo dve tretjini kandidatov - nesocialistov.

Pouk za volitve.

III. Organizacija agitacije.

Reklamacijsko postopanje se je torej 6. januarja 1923 končalo. Volivno gibanje stopa sedaj v svojo drugo dobo, ki je še važnejša od prve.

V tej drugi dobi je treba vzbuditi pri volivcih zanimanje za stranko s tem, da volivce seznanimo z našim programom, delom in z načeli, s katerimi stopamo v volivni boj.

Volivni proglas, ki ga stranka izda, bo vseboval smernice za delo naših bodočih zastopnikov v parlamentu. Strankin program in strankino delo pa mora vsak agitator itak poznati.

Najvažnejše v agitaciji je, da je agitacija organizirana. Ni dovolj, da skličemo v posameznih krajih shode, ampak potrebno je, da agitiramo od volivca do volivca. Vse to pa ne gre brez organizirane agitacije.

Na čelu agitacije za vsako volivno okrožje stoji okrožni volivni odbor, ki ga sestavijo volivna okrožja po navodilih strankinega načelstva. Zato bomo imeli za Ljubljano, za Kranjsko in za Štajersko po en okrožni volivni odbor. Zvezo med njimi vzdržuje strankino tajništvo.

Za vsak volivni srez, (sreze smo našli že v predzadnjem članku) sestavijo organizacije sreza po navodilu okrožnega volivnega odbora svoj srezki volivni odbor; vsak kraj pa mora imeti še svoj krajevni volivni odbor.

Krajevni volivni odbori naj se takoj sestavijo v vsakem kraju, kjer je več somišljenikov, tudi če tam slučajno ni krajevne organizacije. Če pa obstoji v dotičnem kraju krajevna politična organizacija naj ona sestavi krajevni volivni

odbor. Dolžnost krajevnih političnih organizacij je tudi, da se postavijo povsod tam, kjer ni organizacij, volivni odbori, ozir. da njen volivni odbor razširi svoje delovanje tudi na sosedne občine.

Delo v krajevnem odboru mora biti natančno razdeljeno. Vsak član odbora mora imeti svoje delo natančno določeno: v katerih krajih ozir. krajevnih delih vodi agitacijo ta in ta ozir., če je velik kraj, katere ulice ali katere poklicne skupine volivcev spadajo v njegov delokrog. Član volivnega odbora mora imeti za svoj delokrog dovolj agitatorjev, ki si jih mora sam poiskati.

Z volivno agitacijo poverjeni člani krajevnih volivnih odborov morajo imeti natančen pregled vseh volivcev, ki spadajo v njegov delokrog. Za vsakega mora poznati njegovo politično mišljenje, tako, da že naprej ve, kako misli voliti. Tistim pa, ki so politično neopredeljeni in torej še niso odločeni za nobeno stranko, tistim mora pri vsaki priliki razlagati naš program in naša načela in jih mora pridobiti za to, da se začno za našo stranko zanimati. Volivna agitacija je obenem najboljša prilika za to, da razširjaš svojo organizacijo, nabiraš člane in da agitiraš za strankina glasilo »Ljudski Glas« in »Naprej«. Vzorno bi bilo politično življenje tedaj, če bi vsaka stranka reflektirala pri volitvah samo na svoje organizirane somišljenike; tako daleč pa še žalibog nismo niti v naši stranki. Mnogo je volivcev, ki čutijo socialistično, pa vendar še niso organizirani v naših organizacijah. Pozdravljamo zato tudi tiste glasove, ki jih oddajo taki volivci za našo stranko. Treba pa je seveda, da agitatorji volivcem naš program natančno in pošteno razložijo, tako, da volivec ve, zakaj vrže krogličo v našo škrinjico. Nikakor ne maramo, da bi kdo lovil volivce na kake obljube. Moči za izvršitev svojih načel bomo imeli samo toliko, kolikor nam je bo dalo ljudstvo potom svojih organizacij. Vsi naši volivci bi morali vsaj v teku časa postati tudi naši organizirani člani — če je bila volivna agitacija res dobra.

Tisk je za časa volitev posebno važen, agitatorji mu morajo posvetiti vso pažnjo. Tiskana beseda pride lahko tudi v kraje, kamor govorniki ne morejo. Seveda morajo zaupniki naše časopisje tudi razlagati in pojasnjevati, ker imamo mnogo vprašanj, mnogo kočljivih točk, ki jih težko prenese, kdor jih prvič sliši in samo napol razume. Zato morate nove

Narodne pripovedke iz Mežiške doline.

Zapisal Vinko Möderndorfer.*

Staleker.

Južno od Mežice tvori pobočje Pece 754 m visok hrib, imenovan Staleker (Stalleker). Na njegovem vrhuncu se vidijo še ostanki staroveške stavbe. Okoli razvalin je nebroj majhnih odkopov, ki se letno množe, ker iščejo ljudje zakopane zaklade. Povod temu vztrajnemu iskanju zakladov daje sledeča ljudska pripovedka:

Pred več sto leti je stal na Stalekerjevem vrhu grad grofa Stalekerja. Grof je imel veliko tropo služinčadi in vojakov. Bil je jako mogočen, ker je bil takrat še edini grof v Mežiški dolini. (Danes je skoro vsa Mežiška dolina razdeljena med štiri brate grofe Thurne in grofa Henkel-Donnersmarka). Bil je nepremagljiv,

ker je imel njegov grad izvrstno lego in en sam dohod od Pliberka oziroma reke Drave. Od tam so tudi Turki napadli Stalekerjev grad. Turki so pa spoznali bogastvo grofa, ki je imel sam vso dolino pod svojo oblastjo in mu ni bilo treba deliti plena in desetine še z drugimi enakimi lakomniki. Turki so vdručili s pomnoženimi močmi napadli Stalekerjev grad. Boj je bil ljut. a Stalekerjevi hlapci in sužnji so hrabro prelivali kri in umirali za grofa. Medtem, ko so se grofovi podložniki borili s Turki, je pohlepn in skopi grof zakopaval svoje zaklade v grajski kleti. Da bi zaklada nikakor ne bilo mogoče najti, ga je zakopal v rovu, ki je vodil iz grajske kleti pod zemljo v Pliberk; rov je nato zasul, da bi kak nepoklicanec ne prišel slučajno do nakupčenega zlata. Ko je grof dokončal to delo — ki je bilo ba le edino njegovo v življenju — je šel ogledovat, kako je z odbijanjem Turkov. Nudil se mu je strašen prizor: vsi njegovi ljudje so že bili pobiti in Turki so že lezli preko zunanje

ograje gradu. Staleker se je vjel sam v past — rešitev — podzemeljski rov v Pliberk, je poprej sam zazidal. Imel je samo še enega tovariša, svojega konja. V smrtnem strahu je iskal izhoda, da bi mogel zdirjati s konjem, toda od vseh strani je že bil obkrojen od Turkov. Na Macigojevem vrhu (1213 m) so se zlatili še poslednji žarki zahajajočega solnca in grofu Stalekerju je zasijal poslednji up — če bi mogel njegov konj preskočiti dolino in dospeti na nasprotni vrh! Veri ni bil, ker je bil njegov nosel ropanje in izžemanje ubogega ljudstva, ker pa sila kola lomila, je vroče molil k sv. Lenartu, da bi mu prišlo na pomoč. Venomer je ponavljal: »Saj ne bo zastoni, saj ne zastoni, postavil ti bom na Platu, na Macigojevem, cerkvico... ne bo zastoni, postavil ti bom cerkvico, cerkvico... in... in okoli cerkvice bom razpel zlato verigo.« Ko je izgovoril zadnjo obljubo, se je bliskoma vzdignil njegov konj in pristal nepoškodovan z grofom na Macigojevem vrhu; tako je bil Staleker rešen. (Zračna črta od

* Ponatis prepovedan!

naročnike pridrno vpraševati, s čim se strinjajo in s čim ne, ter pojasnjevati vse nejasne zadeve.

Člani krajevnih volivnih odborov morajo imeti vsak dan sestanke s svojimi agitatorji. Na teh sestankih naj agitatorji poročajo o svojem agitačnem delu, obenem pa naj se ti sestanki porabijo tudi za izdajanje agitačnih navodil, časopisov, tiskovin itd.

Tudi krajevni volivni odbori morajo imeti vsaj enkrat na teden sestanke, na katerih poročajo posamezni odborniki o svojem delu in uspehih ter se pomenijo o nadaljnjem delu. Krajevni volivni odbori morajo imeti svoje delo tako organizirano, da vsak volivec vsak dan, posebno pa ob nedeljah, lahko najde kakega člana volivnega odbora bodisi na stanovanju, bodisi v posebnem za to določenem prostoru.

Krajevni volivni odbori morajo poročati o svojem delu srezkim volivnim odborom, ti pa okrožnemu volivnemu odboru. Tudi srezki volivni odbori morajo imeti agitatorično delo slično organizirano. Vsak član srezkega volivnega odbora mora imeti odrejeno število občin, v katerih vodi agitačno delo s pomočjo krajevnih volivnih odborov ali pa, če teh ni, s pomočjo zaupnikov.

Agitacija od volivca do volivca je najboljša. Treba pa je tudi shodov. Govornike zahtevaj pravočasno. Za male shode ne zahtevaj govornikov od daleč. Sploh ni pametno, če zahtevaš za govornika tega ali onega, ker je treba, da odloča o tem glavni volivni odbor, ki mora skrbeti za to, da opravi najbližji govornik po več shodov na dan. Zato mu prepusti tudi določitev ure, ti preskrbi le prostor in svetelj, ob katerem času bi bilo najbolje. Volivnih shodov za časa volitev ni treba naznanjati okr. glavarstvu. Če prirediš shod samo za somišljenike naše stranke, ti nasprotniki na shodu ne smejo nagajati ali celo razgrajati, pravico imaš, da jih pozoveš, naj se od shoda odstranijo, če ne jih naznani, da bodo kaznovani.

Lahko prirediš torej pri vsaki priliki shod, kjerkoli se zbere več ljudi. Take shode prirejajo lahko tudi sodrugi, ki se boje, da niso govorniki. Prečitaj ljudstvu kak članek iz našega časopisa, ali iz Socialističnega koledarja itd. in ga ljudstvu razlagaj!

Po zakonu o volitvah mora imeti vsaka stranka na vsakem volišču svojo

škrinjico in pri škrinjici svojega čuvarja z namestnikom. Volišče bo vsaka občina — samo zelo majhne občine bodo združene v eno volišče, velike pa razdeljene na več volišč.

Za vsako volišče mora okrožni volivni odbor naznaniti oblasti ime predstavnika liste (čuvarja škrinjice) in njegovega namestnika. Oba morata biti volivca, torej vpisana v volivni imenik. Natančno tako, kakor sta vpisana v volivni imenik, morata biti tudi oblasti naznanjena. (Torej n. pr. če je J. J. posestnik in kovač, pa je v volivnem imeniku vpisan samo kot kovač, ga moramo naznaniti oblasti s poklicem »kovač«. Predstavniki list in njihovi namestniki morajo soglašati s tem, da jih oblasti kot take naznanimo.

Zelo važna dolžnost volivnih odborov je, da takoj začno zbirati imena somišljenikov, ki se izjavijo za pripravljenost, da bodo predstavniki naše liste ozir. njih namestniki.

Volišč bo v celem okrožju več sto in glavni okrožni volivni odbor, ki seveda ne pozna vseh pristašev, tega dela ne more sam opraviti. Zato morate somišljeniki iz vsake občine (volišča) sporočiti okrožnemu odboru (ali pa Pokr. tajništvu SSJ v Ljubljani, poštni predal 168) čimprej v pismu imena predstavnikov ozir. njih namestnikov in to na tak način: Predstavniki naše liste na volišču v (kraj) bo: J. J., (sledi ime, priimek, poklic in naslov dotičnika, natančno tako, kakor je zapisan v volivnem imeniku), njegov namestnik pa N. N. (zopet natančno ime itd.)

Opozorjamo še enkrat, da morata biti dotičnika z namenjeno jim službo zadovoljna, treba jih je torej vprašati.

Katera volišča bodo od vlade odrejena, bomo objavili v »Napreju« in »Ljudskem Glasu«. Takoj, ko izveste za volišča, javite imena predstavnikov list in njih namestnikov. Tozadevno delo pa že takoj sedaj začnite! Kajti v vseh občinah imamo somišljenike in te je treba poiskati ter se z njimi o volitvah pogovoriti. Predstavniki liste naj bo obenem, če le mogoče, tudi agitator stranke; ker bo par sto volišč, bo torej treba več sto predstavnikov list in njihovih namestnikov; če vsak pridobi samo 4—5 somišljenikov, da gredo na volišče in vržejo krogličico v našo škrinjico, bomo imeli par tisoč volivcev več!

Ustanovite torej volivne odbore in organizirajte volivno agitacijo! Čas do

volitev je izredno kratek in nasprotniki že prav marljivo dela!

Od vas samih in vašega dela zavisi, kolika bo moč stranke pri volitvah!

F. S.:

Mariborsko vprašanje.

Dogodki v naši državi se vrste s tako naglico, da jim politične stranke komaj slede. Zato je vsaki stranki dovolj važno, da uredi svoje notranje zadeve, da razčisti vsa nesporazumljenja, ki ji povzročajo nepotrebno izgubo energije. Zlasti važno je pa to še za delavske stranke, ki imajo dovolj posla z naskakujočo politično reakcijo kapitalizma.

Spor nekaterih mariborskih organizacij z našo stranko je taka zadeva, katero je treba nujno rešiti. Naš strankin zbor se je tega zavedal in je sestavil posebno petčlansko komisijo, v katero sem bil kot referent o taktiki pozvan tudi jaz. Ta komisija ima nalogo proučiti to vprašanje in če mogoče doseči sporazum.

V komisijo so bili izvoljeni sodrugi Möderndorfer (Koroško), Eisinger (Slov. Gradec), Uratnik (Ptuj) in Kisovec (Ljubljana), torej sami taki, katerih imena jamčijo, da bodo postopali objektivno in stvarno.

S tem činom je naša stranka pokazala voljo za sporazum in vnaprej odklonila odgovornost, ki bo padla na onega, ki bi ta sporazum preprečil.

Kakor se zavedamo, da se z razčlenjenjem tega problema ne da odlašati, tako je treba ugotoviti že vnaprej, da je pot k rešitvi le dvojna. Prva je potom sporazuma, ki si ga naša stranka iskreno želi, druga je pa potom brezobzirnega boja, za katerega posledice pa naša stranka noče prevzeti nikakršne odgovornosti.

Na naši kakor tudi na mariborski strani so gotovo posamezniki, ki mislijo, da se to vprašanje mirnim in sporazumnim potom ne bo dalo rešiti. Tem je treba povedati, da je prepad med obema le navidezno tako globok, kajti najhujše zapreke bi bile v načelnih razlikah, katerih pa najbrže ni, ali so pa tako malenkostne, da se bodo razpršile takoj, čim pojasnimo drug drugemu svoje stališče.

Tudi osebna vprašanja, v katerih vidijo nekateri največje težave, ne igrajo — vsaj na naši strani — nobene vloge, ker naša stranka se gotovo ne bo vtikala v to,

grada Staleker do Macigojevega vrha je $3\frac{1}{2}$ km).

Grof Staleker je držal besedo — tudi prvič v svojem življenju — in res sezidal cerkvico (Sv. Lenart) in pustil razpeti okoli nje zlato verigo. Ta zlata veriga je imela čudodelno moč. Vsak, ki je prvič priromal v cerkvico in vgriznil v zlato verigo, ni nikoli v svojem življenju občutil zobobola. Žal, da so pozneje shranili to zlato verigo na sodniji v Pliberku, to je v Avstriji, kjer je pa zlato gotovo porabil »Heimatsdienst« za kupovanje slovenskih duš, da je mogel zmagati pri plebiscitu leta 1920. Samo to je dobro, da je čudodelna moč zlate verige prešla tudi na železno verigo, s katero so zlato nadomestili in verniki Mežiške doline redno izrabljajo ta čudež in poskušajo trdnost verige in svojih zob.

Grof Staleker je pa še isto leto umrl, ne da bi bil mogel grad popraviti in izklopiti zaklad.

Turki so bili razočarani, ko po zavzetju gradu niso našli v njem nobene zlatnine, vztrajno so iskali, rušili zidovje.

izkopavali zemljo okoli gradu, zapustili so pa samo porušeno zidovje, ne da bi našli kakšne vrednosti. Po odhodu Turkov so kopali tudi domačini in kopljejo še tudi dandanes — pa prav tako brezuspešno.

Nedaleč od Stalekerjevega gradu je kmetija Grauf. Grauf je sedel nekega večera pred svojo hišo in premišljeval o roboti in o vseh tistih nadlogah, ki kmata tako tarejo in ga silijo, da mora leto za letom zastaviti del zemlje grofu, da more plačati davek in preživeti svojo deco. Vzdihoval je: »Ko bi mogel dvigniti zaklad, ki je zakopan par streljajev od meje mojega zadolženega posestva na Stalekerju, bi se lahko izkopal iz dolgov in moja deca bi v bodočnosti lahko gospodarila na svoji in na grudi svojih pradedov. Tako bo pa kmalu izgnana z zemlje, ki je gnojena z mojim znojem ter zorana z mojimi žulji, in na njej se bo šopiril gotovo kak grof.«

Tisto noč je Grauf tole sanjal:

Njegova krava je imela dva junčka, ki sta bila oba enako močna in popolnoma črne barve. Ta dva junčka je redil, ne da

bi jima dal kravjega mleka tako dolgo, da sta se toliko zredila, da sta postala godna za vožnjo. Junčka sta dorasla nepopisno hitro. Grauf je šel k spovedi, se spovedal vseh grehov, poškrpil z na sv. Treh kraljev dan blagoslovljeno vodo sebe, vole in voz, šel na božični večer na grad in dvignil zaklad.

Ko se je prebudil, je šel v hlev in videl, da je imela krava v resnici dva črna junčka, prav take barve, kakor ju je videl v sanjah. Držal se je točno vsega, kar so mu narekovale sanje. Na sveti večer je pripravil močan voz, vpregel vole in se napotil proti Stalekerju. Prav polnoči, ko se je vršilo v cerkvi povzdigovanje pri polnočnicah, je dospel pred razvaline. Nenadoma je zagledal vhod in stopnice, ki so vodile v klet. Tega vhoda ni videl nihče ne poprej in ne pozneje. Grauf je zapeljal voz v klet, medtem pa neprenehoma škropil sebe, vole in voz z blagoslovljeno vodo in molil, da mu pomaga Bog. V kleti je našel tri velike sode — polne zlata! S težavo jih je naložil in poglaval vole. Voli so s težavo vlekli težki to-

kakšne predstavnike si bo izvolil mariborski proletariat.

Če prepušča stranka ostalim okrožjem samoupravo v vseh takih vprašanjih tudi pri Mariborčanin ne bo delala izjem.

Mislimo, da je tudi bojazen naših sodrugov, da bi ne prišli v stranko zopet kakšni umazani elementi, neopravičena. Zadnji dogodki v mariborskem občinskem svetu so pokazali, da je tudi v Mariboru dovolj sodrugov, ki ne trpe, da bi jim kdo zamazal socialistični program.

Največje preglavice za sporazum bi nam delalo iskanje krivcev, čemur se bodo pa vsi, ki sporazuma resnično žele, gotovo izognili.

Za svojo osebo sem trdno prepričan, da je največji krivec nepoznanje drug drugega. To moje mnenje potrjuje zlasti dejstvo, da so mnogi sodrugi tudi na oni strani kljub sporu ostali strogo objektivni in da so, čeprav politično ločeni, na strokovnem polju korakali še nadalje roko v roki z nami.

S tem svojim činom so pokazali, da jim razredni boj ni le fraza, zato verujem, da bodo tudi oni kakor mi vsak na svoji strani zastavili vse sile, da bratomorni boj ne bo zadivjal še z večjo silo, kakor je divjal dosedaj.

Kakor je težka naloga pobratiti dva skregana brata, vendar je to tako plemenito delo, da sem uverjen, da se bo našlo tudi na mariborski strani dovolj sodrugov, ki bodo temu velikemu cilju posvetili vse svoje zmožnosti.

Mladini.

Prvi in najglavnejši predpogoj uspeha je delo, pridno delo za uspeh. Nič ne pomagajo velike besede, če jim ne sledijo velika dejanja.

Današnja mladina ima v rokah ključ bodočnosti. Povsod, kjer jo uče, povsod jo uče pridnosti in agilnosti, nikjer ne sliši, da bi bilo pametno pasti lenobo. Toda pridnost je preveč raztresena. Podajmo nekaj zgledov!

Telovadba je dobra, koristna in potrebna. Toda našli smo, da se tista mladina, ki se vdaja telovadbi, prav nič ne briga za vse drugo in da potem ne ve sploh ničesar, samo telovadne razmere pozna. Ne utegne se pa baviti z drugimi prav tako potrebnimi zadevami, posebno pa ne z javnimi posli. Te javne posle vidi samo

vor, vendar so ga izvlekli, ker je Grauf vlekel vole za glave, jih vedno škropil z olagoslovljeno vodo in klical Boga in vse svetnike, da naj mu pomagajo. Dospel je srečno tako daleč, da je bil že na prostem, samo zadnji del voza je bil še na zadnji stopnici. Grauf se je oddahnil in veselo zagodrnjal, ko si je brisal pot: »Dosedaj mi je pomagal Bog in vsi svetniki — selaj mi pa naj pomaga kdor hoče — ker si lahko pomagam že sam.« Komaj je to izgovoril, se je odtrgala igla od voza, voz z zlatom je padel nazaj v klet, vhod se je zaprl in ostale so samo še razvaline, kakor so še danes.

Zaklada še nihče ni našel, razvaline so vedno enake, ponoči se nihče ne upa na Staleker, ker se vidijo vsako kvatru soboto okoli gradu modre lučke — duše grofov Stalekerjev, ki romajo po gradu, posebno pa okoli tam stoječe lipe in jadic, ker morajo stražiti zlato, ki je bilo iztisnjeno iz žuljavih rok ubogih podaničkov v Mežici. — (Po pripovedovanju g. M. Stoparja).

takrat, kadar zadene val agitacije tudi telovadnice, kakor je to n. pr. pri volitvah. V takih »agitacijskih« dobah pa resnice ne najde niti tisti lahko, ki se je z javnimi posli bavil, kaj še tisti, ki nima pojma o njih. Nasprotniki namreč blatijo vse vprek, ne gre za načela, temveč z umazanimi osebami hočejo umazati ideje, za katere so dotične osebe govorile. Mladina pa vidi samo te umazane osebe, zato kaj hitro sklene svoj sklep: vse je umazano, samo jaz edini sem še na svetu, ki je pošten. Kdor je pa zašel k temu sklepu, začne v težavni borbi za obstanek kaj hitro prodajati svoje poštenje košček za košček, stalno misleč, da je še vedno boljši od drugih. Če so pa drugi vsi taki lopovi! Če bi delala vsa mladina tako — kakšno bodočnost bo imel narod?

In skoro vsa mladina dela tako, kajti ni samo telovadba tisto, kar jemlje naši mladini ves prosti čas. Tudi šport imamo, ki je sam na sebi istotako dober, koristen in potreben. Tudi zaljubljena je mladina in nikakor ji ne mislimo odrekati pravice do tega. Tudi plesati hoče ta mladina, čeprav nima prav nikakega povoda za to, še manj pa denaja, ki ji primanjkuje še celo za kruh! Vendar pleše in prireja plesne vaje in plesne šole. Take vaje same na sebi niso nič napačnega, bolje je, da se shaja mladina na dostojnih tleh, nego da bi zapravljala svojo mladost po skrivnih kotih prepuščena sama sebi in svoji mladi nebrzdanosti: »Mladost je norost, čez jarek skače, kjer je most.« Same na sebi torej tudi plesne vaje nikakor ne zaslužijo obsodbe. Toda — če imajo tudi te povečati tisto mrtvilo, v katerem živi naša mladina glede na javne posle, potem bo treba postaviti se po robu i telovadbi, i športu, i plesu, i vsem drugim prireditvam, ki zaposlujejo mladino v vsem njenem prostem času tako, da misli samo na današnji dan in da ne utegne baviti se tudi s prihodnostjo. To pa tem bolj, če ima ta mladina ne le veselje, ampak tudi toliko slavohlepnosti, da se da voliti na odločilna odborniška mesta ne le v telovadnih, športnih ali plesnih krožkih, temveč celo v strokovnih ali političnih organizacijah, ki zahtevajo celih mož, ne pa takih, ki so pripravljeni samo vsake kvatre enkrat sodelovati.

Sploh je napačno, če prevzemajo ljudje več funkcij, nego jih morejo izvrševati. Napačno pa to ni samo za kapitalistične hlapce, ki zbirajo plačana mesta po raznih gospodarskih in drugih odborih ter javnih službah, temveč tudi za neplačana, torej pravzaprav požrtvovalna mesta. Tudi takega mesta ne smeš prevzeti, če nimaš časa zanj. Kajti drugi se zanašajo, da boš ti naredil, kar bi sami izvršili, če se ne bi nate zanašali.

Starim sodrugom bi ne bilo treba o tem govoriti, mladino pa moramo opozoriti na to, zlasti v sedanjih žalostnih časih, ko je gospodarsko stanje delavnega ljudstva tako slabo, da mu preostaja zelo, zelo malo prostega časa, ko že tudi takozvani »boljši« sloji ne kupujejo več drv, temveč jih hodijo v gozd nabirati. Zato je tem bolj potrebno, da se ves prosti čas porabi zelo premišljeno. Mnogo smo dosegli, če smo prepričali mladino, da ni pametno posedati po gostilnah, kakor so delali naši predniki v boljših časih, toda nič nam ne bo to pomagalo, če bo ta mladina preveč negospodarsko in preveč nepremišljeno žrtvovala ves svoj prosti čas tisti telovadbi, športu itd., ki je sicer potreben, ki je pa — če ga pretiravamo — tudi zmožen ugonobiti smisel za javne

zadeve in za red. Če za taka vprašanja mladina ne bo dovolj občutljiva, če bo kar površno delala vselej le tisto, kar ji bo slučajno všeč, potem ne bo bodoča družba, ki jo bo postavila ta mladina, prav nič boljša od sedanje nazadnjaške.

Tedenski pregled.

Sobota, 30. dec.: Radikalci v Sloveniji sklenejo nastopiti ob volitvah s kompromisno listo, katere nosilec bo baje dr. Šusteršič. — Fašisti uvedli v Italiji zopet verski pouk v šolah. — Varšavsko sodišče obsodilo atentatorja na državnega predsednika Narutowicza, slikarja Niewiadowskega, na smrt. — V Splitu aretacija finančnega pripravnika Sulca, ki je vrgel bombo v upravnishvo tamošnje »Nove Dobe« in ubil eno uradnico.

Nedelja, 31. dec.: Ljubljanska narodno-socialna bankarska »Jugoslavija« prenehala izhajati. — Avstrijski zvezni predsednik odpotoval v Budimpešto. Socialistično časopisje to potovanje napada, češ, da mu je namen reakcionaren dogovor med Avstrijo, Madžarsko in Italijo. — Zavezniški vrhovni svet zahteva od Madžarske izpremembo sedanje njenega grba, ker da je avstrijskantski. — Iz uredništva francoske komunistične »Humanité« izstopila cela vrsta urednikov, ker je bil izvoljen poseben uredniški odbor, ki bi naj list preuredil v smislu moskovskih diktatov. — Nemški industrijski kongres pozval ameriško trgovsko zbornico, naj preišče nemško gospodarstvo in določi, koliko lahko plača Nemčija odškodnine. Predsednik pozvane zbornice Barnes je ugodno odgovoril. — Trocki prorokuje na vserskem sovjetskem kongresu za letos izbruh evropske revolucije. — Ameriški senat odobril nov velik kredit za vojno mornarico.

Ponedeljek, 1. jan.: Sovjetski unijski parlament sklene federativno centralizacijo vseh sovjetskih republik. — Nemška komunistična »Rothe Fahne« prenehala izhajati. Sovjeti je namreč ne marajo več podpirati.

Torek, 2. jan.: V Banatu in Vojvodini so se odločili Protičevi pristaši samostojno stopiti v volilni boj. — Vojvodinska madžarska in istotako nemškonacionalna stranka skleneta istotako samostojno nastopiti, a se pozneje v parlamentu ponuditi v koalicijo stranki, ki bi jima dala največ ugodnosti. — Notranje ministrstvo dalo aktivno volilno pravico državljanom nejugoslovanske narodnosti. — Radikalci so se z macedonskimi Turki dogovorili za skupno listo. — Pričetek zavezniške reparacijske konference v Parizu. — Moskovski pokrajinski sovjet sklene vsem delavcem zvišati plače.

Sreda, 3. jan.: Notranje ministrstvo sklene uporabiti proti novi komunistični »Proletarski stranki« zakon o zaščiti države. — Madžarska vlada se odloči za izvedbo novega zakonskega načrta o povečanju tajne drž. brambe in za zvišanje delovnega časa. Mala antanta je to priliko izrabila za nastop proti Madžarski na pariški konferenci. — Francoska je na tej konferenci privolila v dveletni moratorij Nemčiji, a obenem postavila take pogoje, da je sporazum nemogoč. Zagrozila je z zasedbo dela Nemčije. — Angorska vlada naroča svojemu zastopniku na lozanski konferenci, naj neomajno vztraja pri turških zahtevah, obenem odreja mobilizacijo štirih novih letnikov. — V portugalskem glavnem mestu Lizboni bombni atentati v mnogih cerkvah proti pom-

pu, ki so ga uradni krogi razvijali ob priliki podelitve kardinalskega klobuka pa-peževemu nunciju Locatelliju.

Četrtek, 4. jan.: Jugoslovanski atenski poslanik Balugdžić prispel v Belgrad z izjavami grške vlade, da hoče urediti vprašanje naših manjšin na svojem ozemlju in da želi vstopiti v malo antanto. — Bolgarsko ljudstvo okoli Plevne uprizorilo proti vladi oborožen upor. — Laška vlada dala 3 milijone lir za popravo cerkva. — Julijsko krajino razdelila na tri province, da ubije jugoslovansko manjšino. — Iz francoske komunistične stranke je izstopilo nekaj njenih glavnih voditeljev, med njimi nje soustanovitelj in tajnik Frossard.

Petek, 5. jan.: Sestanek izvrševalnih odborov dunajske in londonske internacionale v Kölnu, kjer se naj postavi temelj enotni internacionalni socialistični strank. — Stoletnica rojstva slavnega francoskega zdravnika Pasteurja. — Madžarski deficit za preteklo leto znaša 55 milijard mK. — Atentat na češkoslovaškega finančnega ministra dr. Rašina, ki ga je izvršil neki 19letni zavarovalni uradnik. Rašin je smrtno ranjen. Atentator je komunist. — Zaprti indijski vstaški voditelj Ghandi pozval ljudstvo na oborožen upor proti Angležem. — Silna eksplozija sredi Sofije, ki je uničila več kot 10 hiš.

Sobota, 6. jan.: Pokrajinski zbor SSI v Celju. — Pariška konferenca končala s tem, da so Francozi sklenili zasesti del Nemčije. Jugoslavija jih seveda podpira.

Nedelja, 7. jan.: Nadaljevanje in konec pokrajinskega strankinega zbora v Celju, ki je ponovno potrdila organizacijsko misel. — Belgrajski komunisti postavili kot nositelja svoje liste, ki je pa vlada ne namerava priznati, zaprtega dr. Simo Markovića.

Politične vesti.

+ **Zakon o zaščiti države** bo vlada pri volitvah strogo izvajala. Tako se je n. pr. ministrski svet postavil na svoji seji dne 8. t. m. na stališče, da ne bo potrjena nobena delavska kandidatna lista, o kateri bi se samo slutilo, da stoje zanjo komunisti. Pa delavno ljudstvo bo previdno in si bo že znalo pomagati — ne bo se uklonilo.

+ **Radikalna vlada je prepovedala izdajo »Osješkega Reporterja«**, ker je stalno napadal radikalce. — Belgrajska občinska uprava je zaplenila volilni proglas delavske stranke (komunistične), ki je izšel v »Radniku«. Pa pri tem ni poklicala na odgovor odgovornega urednika, temveč lastnika lista g. Kaclerovića in tovariše. Komunisti imajo torej pravico voliti samo radikalce, najbrž zato, ker so bili tako strašno »radikalni«.

+ **Republikanska skupščina v Zagrebu.** V ponedeljek se je vršila v Zagrebu skupščina Jugoslovanske republikanske stranke. Govorili so voditelji srbskih republikancev Jaša Prodanović, dr. Mil. Bogdanović in seljak Trifunović. Dr. Bogdanović je naglašal važnost skupnega nastopa hrvatskih in srbskih republikancev.

+ **Polom Lausanske konference pomeni nadaljevanje turško-grške vojne.** Vest o tozadevnih pripravah v Mali Aziji in v okolišju Carigrada je torej potrjena.

+ **Amerika se ne bo vmešavala v evropske zadeve.** Angleški listi poročajo, da je možnost vmešavanja Amerike v evr. vprašanja zmanjšana radi sklepa amer. senata, naj Amerika odpokliče svoje čete

iz Porenja. Službeno stališče ameriške vlade bo torej zopet »dobrohotno nevtrarno opazovanje«, kakršno je začelo, ko je postal predsednik Zedinjenih držav Harding. — Francoski listi pa izražajo bojazn, da bi utegnila Amerika kljub temu intervenirati, radi tega Francozi tudi tako hite s pripravami za zasedbo Porenja.

Dnevne vesti.

Sestanek informacijskega krožka odpade ta teden — prihodnjič se snidemo v ponedeljek, dne 15. t. m. ob običajni uri.

Smrtna kazen in Masaryk. Prva smrtna obsodba je bila 9. t. m. izvršena na Češkem, odkar je republika. Vsega skupaj je bilo obsojenih na smrt od leta 1918. že 100 oseb: leta 1919. 15; 1920. 26; 1921. 38; v prvi polovici leta 1922. pa 21. Vsi so bili pomiloščeni, šele morilec Novak, ki je zahrbtno umoril dva mesarja na cesti in ju oropal, potem pa v zaporu bil zaradi dosedanjih pomilostitev prepričan, da bo tudi on odsedel svojo kazen, potem pa da bo brezskrbno užival oropani denar, ki si ga je dobro skril, in je bilo to njegovo prepričanje tudi dokazano z dopisom, ki ga je skrivaj pisal iz zapora — šele ta morilec ni bil pomiloščen, temveč je predsednik češke republike Masaryk potrdil njegovo obsodbo. — Kako neki je bilo pri srcu temu velikemu možu, ki je vse svoje življenje delal in pisal proti smrtni kazni, končno so ga pa okoliščine prisilile, da je kot starček podpisal smrtno obsodbo, da je s tem takorekoč preklical vse svoje dosedanje veliko delo in nauke, ki so mu prinesli svetovno slavo. Kako neki mu je bilo pri srcu? Kot mislec je gotovo še danes proti smrtni kazni, maščevanje mu je gotovo še zdaj tuja misel. Toda kot državnik nosi preveliko odgovornost. Preveč so se množili zločini, posebno umori, 15 — 26 — 38 — 42 — kam pridemo, če pojde tako dalje? Vse to pa zato, ker misli neumni človek, da mu bo krivični denar kaj zalegel... Zato je Masaryk zatrl v sebi filozofa, zmagal je v njem državnik, Novak je bil v torek, 9. t. m. obešen v mestu Taboru. — Nam se to ne zdi prav. Čeprav se bo odzdej marsikak morilec premislil, vendar bodo morili, kradli itd. še nadalje vsi, ki bodo mislili, da so dovolj prebrisani, da skrijejo svoje zločine. Posebno, ko imajo v kinematografih tako dobro šolo za razne načine skrivanja zločinov! Samo nerodne začetnike vjame roka pravice, močne in prevečiane lopove pa lovi zastoni ali pa jih vjame šele čez leta, ko so umorili morebiti že 10, 20 ali še več žrtev, dočim morejo sami biti obešeni samo enkrat. Prav taka krivica je to, kakor povsod pri kapitalističnem gospodarstvu: nerodnež, ki iz lakote ukrade zemljo, bo zaprt, milijonar, ki goljufa dan na dan ljudstvo za tisoče in desetisoče, ta ne sme biti kaznovan, ker nihče ne veruje, da goljufa! — Ljudstvo je treba organizirati, da se bo samo ubranilo morilec in tatov. **Kadar bomo za vse ljudi vedeli, odkod imajo svoje dohodke,** ne bo noben morilec več upal, da bo »brezskrbno užival« svoj rop, ko se vrne iz ječe. To je treba doseči! To pa je mogoče samo potem dobre organizacije, nikakor pa ne s samo filozofijo. — Ne zadošča, če si kaj dobrega samo izmisliš! Treba je tisto tudi izvršiti. Izvršiti pa sam ne moreš ničesar, pa čeprav si predsednik češkoslovaške republike in eden najboljših filozofov sveta.

»Trgovski list« z dne 9. januarja se huduje nad državo, da je hotela kar čez noč postati moderna in da je sprejela razne socialne pridobitve delavstva nepremišljeno, češ, da je prekratki delavni čas velika ovira gospodarskemu napredku države. Huduje se, da prav takrat, ko bi imel gospodar pridobiti na zaslužku, se mora delo ustaviti, ker je delavni čas potekel. Gospoda pa prav nič ne misli na veliko število brezposelnih, ki jih lahko zaposli, če ne mara dela ustaviti, ne misli niti na nizke mezde zaposlenih, ki delajo lačni in nagi, ker mezde nimajo kupne moči, samo »zaslužiti« hoče in izčrpa delavske moči. Ko delavec ne more več delati, naj gre pa beračit — gospoda ga ne potrebuje več, vrže ga na cesto kakor izžeto limono. Toda dolgo se kapitalist ne bo več smejal. Delavno ljudstvo se izobrazuje in čimdalje bolj utrjuje svojo moč v organizacijah — da bo združeno strlo paševanje kapitalistov.

Sima Marković v ječi. Komunističnega poslanca Sima Markovića, ki je bil obsojen na dve leti ječe, bodo danes prepeljali v Požarevac, kjer bo presedel svojo kazen.

Izprememba voznega reda. Obratno ravnanje južne železnice nam je sporočilo, da odhaja na progi Maribor-Spilje-Ljutomer od 8. januarja naprej jutranji poštni vlak št. 72 iz Maribora že ob 6.18 namesto ob 6.38. Popoldanski vlak št. 76 pa že ob 16.45 namesto ob 17.15.

Namesto novoletnega voščila sta darovala za tiskovni sklad »Napreja« 100 Din (sto dinarjev) Franc Pintar, gostilničar v »Delavskem domu« v Trbovljah in njegova žena Marija.

Novi ravnatelj državne železniške direkcije v Zagrebu bo baje postal brat pravosodnega ministra dra. L. Markovića.

Sanitetni avtomobili za Vojvodino. Zdravstveni odsek v Vojvodini bo dobil od ministrstva za narodno zdravje 6 sanitetnih avtomobilov v svrhu pobijanja nalezljivih bolezni.

Delavci! kupite čevlje samo »znamko« »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši in ker s tem pomagata k zaslužku lastnih sodrugov. Glavna zaloga na drobno in debelo, Ljubljana, Breg 20.

Ljubljana.

Tretja delavska predstava v ljubljanskem dramskem gledališču »Svata b Krečinskega« bo v soboto, 13. t. m. ob 8. zvečer. Vstopnice se dobe v predprodaji v tajništvu »Svobode«, Židovska ulica 1, I. nadstropje (nad drogerijo Ant. Kanc) in v Strokovni komisiji, Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje. Delavstvo opozarjamo, da si pravočasno preskrbi vstopnice, ki so po polovični ceni.

Celje.

Sodrug, ki hrepene po izobrazbi, pozor! — V soboto zvečer, dne 13. t. m. bo pričel učni tečaj mednarodnega jezika »Esperanto«. Kdor se še ni vpisal v ta tečaj in se želi seznaniti z mednarodnim jezikom, naj se zgleda v soboto zvečer ob osmih v delavskem tajništvu, Vodnikova ul. 3. Pouk se bo pričel isti večer ob 8.30. Kje se bo tečaj vršil, boste zvedeli v tajništvu. — Čebular.

Maribor.

»Straža« se strašno zanima za naš nastop ob volitvah. Tako se zanima, da se še mi ne toliko. Nič nenavadnega, da kdor

se za nekaj zanima, v tistem nekaju tudi več ve. »Straža« ve o našem nastopu pri volitvah, da imamo že imenovane nosilce naših kandidatnih list, in sicer tako imenovane, da smo hoteli žnjimi potrditi enotnost naše stranke in pa centralizem, ki po klerikalnem vidiku gotovo ni nobeno priporočilo za nebesa. »Straža« se zahvaljujemo, da je toliko v skrbeh za našo stranko, da ji celo pomaga sestavljati kandidatne liste. Pa naj se vseeno raje pobriga za svoje liste, da ne bo s svojim prijateljstvom za nas zamudila čas in trpela škodo. Naše kandidate si bomo že sami izbrali, ona pa naj gleda, da dobi med dr. Korošcem, dr. Gosarjem, dr. Šusteršičem in morda še kakim drugim »dr.« pravega.

Človek, ki bere klerikalne cunje, je res, da mora imeti precej trden želodec, ampak ne vemo, če je na svetu tako trden želodec, ki bi zmogel brez kozljanja prenesti takšen stavek, kakor ga je napisala zadnja »Straža«: »Po krivdi župana Grčarja in njegovih trabantov Kolbesna in Bahuna pričenjamo novo leto brez odobrenega proračuna na podlagi dvomesečnega provizorija...« K temu seznamu krivcev je treba pritakniti samo še poziv klerikalnega kluba na predzadnji občinski seji, in sicer poziv narodnim socialcem, naj za klerikalci zapustijo posvetovalnico, če bi se proračun sprejel. Bogve če pripisuje katolištvo svojemu Bogu tudi toliko želodca, da prenese take sorte agitacije, kakor jo delajo njegovi posvečeni služabniki v njegovo čast in slavo!

V Narodnem gledališču izvajajo v četrtek »Fausta« (red B), v petek je zaprto, v soboto »Običan čovek« (red C), v nedeljo zopet »Faust«, izven.

PROLETARSKA ŽENA ZBUDI SE!

Od ranega jutra do poznega večera se trudi proletarska žena za svoj obstoj in mnogokrat tudi za celo rodbino. Bolezen v rodbini prisili ženo mnogokrat, da gre in služi za otroke in moža, ker današnji družabni red ne skrbi za tiste, ki so pri delu oboleli ali obnemogli. Žena se trudi, v tem oziru sme biti enakopravna z možem, druge svobode žena pri sedanjem režimu nima. Pa bo kdaj bolje zanjo? Dokler se ne bo žena sama pobrigala za svoje pravice, gotovo ne! Roko v roki z možem trpinom mora korakati po poti do končnega cilja — do boljše človeške družbe. Pristopi naj v proletarske vrste, da bo pomnožila moč delavnega ljudstva, ker brez sodelovanja ženstva ne bo zmagal socializem, ki bo edini izpremenil sedanjí krivični družabni red. Zavedna žena si ne želi lepih oblek ne zabav, kakor jih imajo nedelavne kapitalistke. Zavedna žena hoče pravice in svobode vsemu delavnemu ljudstvu.

Zavedna žena ne veruje v vraže in čudežev niti ne trati časa z malikovanjem še manj pa po zabaviščih, zavedna žena se izobrazuje, da bo lahko z možem, očetom, bratom in sinom vred močna zaslomba razrednega boja.

Materam bi morali zaklicati: izpremenite se — pa kaj, ko se hrastovo deblo ne da ukloniti. Dolžnost vseh naših organizacij — zlasti pa kulturnih — je torej, da se zanimajo za boljšo vzgojo naše ženske mladine — ki je naša bodočnost.

V težki dobi živimo. Draginja onemogoča ljudstvu, da bi si preskrbelo zadostno redilno hrano. V obupu in nevednosti se potaplja ljudstvo v vedno večjo bedo in išče tolažbe — v alkoholu. Uniči-

je si tako poslednje moči v boju za svoj obstanek ter si mamí kvečjemu želodec in živce. Podobno kakor z alkoholom je tudi s tobakom, čajem in kavo. Kajti tudi v teh je strup. Ne pozabimo, da moramo biti močni, če si hočemo izbojevati boljše življenje. Močni pa bomo le, če ne bomo uničevali svojega zdravja s strupi, z mamljivimi pijačami. Močni bomo, če bomo svoje dohodke uporabljali le za hranila, ki imajo res vrednost za naše telo. To je važno poglavje v narodnem gospodarstvu. Dobro je treba premisliti pri vsakem izdatku: ali mi prinese škodo ali korist? In kakšno korist? Tudi če misliš, da prinaša, misliš, da le tista namišljena korist primerna izdatku? Če naučimo ljudi o takih stvareh premišljevatí, bo to že velik napredek.

Mednarodna konferenca učiteljev. O priliki mirovnega kongresa v Haagu je sklicala mednarodna strokovna zveza mednarodno konferenco učiteljev. Konferenca ima nalogo združiti vse one učiteljske organizacije, ki stoje na razrednem stališču. K združitvi sili učiteljske organizacije gospodarski in kulturni položaj tega dela duševnih delavcev.

Iz stranke.

Vsi socialistični krajevni volivni odbori kakor tudi vsa zaupništva, ki bodo delala pri volivni agitaciji, naj takoj naznanijo svoje naslove in imena posameznih članov na naslov: Pokr, tajništvo SSJ v Ljubljani, poštni predal 168. Naše tajništvo bo ne le preskrbelo agitačni material, ampak bo tudi poskrbelo za potrebno zvezo med posameznimi kraji, srezí, okrají in okrožji. Kier še ni volivnega odbora, ga ustanovite čimprej!

Zbirajte za volilni in tiskovni sklad. Pri volitvah 1. 1920 je imela stranka po starem načinu na razpolago težke stotisočake, letos bo imela samo svoj tisk, svoje organizacije in zaupnike, ki bodo širili strankino idejo. Za poštino, za shode itd. pridno zbirajte! Objavljali bomo sproti.

Članom KDZ letos ne moremo ustreči, da bi priobčili poročilo o strankinem zboru samo v »Ljudskem Glasu«. Predolgo bi trajalo, morebiti bi prišli do konca komaj v dveh mesecih. Zato ga priobčujemo vsak dan v »Napreju«, kdor pa želi, bo vse poročilo lahko za 2 Din kupil, če se pravočasno zanj prihlasi, ker ga bomo izdali v brošuri, če bo dovoli naročnikov.

Ker se je denarna vrednost tako silno znižala, je sklenil strankin zbor sprejeti novo razpredelnico progresivnega strankinega davka. Najnižji znesek, ki ga mora mesečno plačevati vsak politično organizirani sodrug, znaša od Novega leta 2 dinarja. Čimveč dohodkov ima kdo, tem več mora plačati, toda tem manj, čim več otrok ima. Pri dohodkih 2000 Din na mesec plača samec 30 Din, z 1 otrokom 20, z dvema 12 itd. Natančnejše najdeš v razpredelnici, ki je natisnjena v »Socialističnem koledarju 1923« na str. 72.

Seznam organizacij, ki so že obračunale za december 1922. 1. Dravograd 65; 2. Bloke 14; 3. Črna 71; 4. Braslovče 12; 5. Poljane nad Škofjo Loko 14; 6. Križe 36; 7. Mislinje 18; 8. Polzela 16; 9. Št. Pavel pri Preboldu 32; 10. Oplotnica 20; 11. Globoko pri Brežicah 142; 12. Zg. Šiška 20; 13. Kočevje 12; 14. Vrhnika 38; 15. Pišce 13; 16. Guštanj 50; 17. Litija 11; 18. Videm 19; 19. Rečica na Paki 12; 20. Zabukovca 23; 21. Jesenice 39; 22. Zagorje 37; skupaj za 714 članov.

Ponikva ob lužni žel. Tukašnja krajevna organizacija KDZ vabi vse svoje člane, zlasti pa odbornike, na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 21. t. m. ob 14. v prostorih gostilne »pri Župniku« (po domače »pri Štofileku«). Dnevni red: pogovor o državnozborskih volitvah. Udeležba dolžnost! — Predsednik.

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 92.50 Din, 1 lira 4.55 Din, 1 francoski frank 6.20 Din, 1 češka krona 2.55 Din, 100 avstrijskih kron 13 par. V Curihu velja 100 naših dinarjev 5.60 švicarskih frankov.

= Žitne cene v Zagrebu. Cene v dinarjih za 100 kg, dne 8. t. m. so bile sledeče: pšenica 432.50—437.50, nova rmena koruza 225—230, sušena 295—300, rž 375, ječmen za pivovarne 350, oves 295, pisani fižol 375—390, beli 375, pšenična moka (št. 0) 625—660, (št. 2) 600—635, za krmo 225—230, drobni otrobi 170—190, debeli 180—200.

= Naš pridelek sladkorja. Radi lanske dolge suše in nato dolgo trajajočega deževnega vremena je naša država pridelala v preteklem letu samo 3200 vagonov sladkorja, torej komaj polovico letne potrebe. Trgovinska bilanca bo s tem obremenjena za 300—350 milijonov dinarjev.

= Nova izvozna carina na žito. Kakor poroča belgrajski »Preporod«, bo uvedena sledeča izvozna carina na žito (od vagona): pšenica 500 Din, koruza 300 Din, pšenična moka 200 Din.

= Naš izvoz v prvih 10 mesecih leta 1922. V mesecu oktobru prošlega leta se je izvozilo iz naše države blaga za 205,119.750 dinarjev, tako da je skupen izvoz za prvih deset mesecev leta 1922. dosegel vrednost 2,655.197.750 dinarjev. V oktobru leta 1921. je bilo izvoženo za 80,782.396 dinarjev, a v prvih desetih mesecih leta 1921. za 824,278.207 dinarjev blaga.

= Izvoz izdelkov češkoslovaških železaren se je v zadnjem času znatno dvignil. Železarne dobavljajo sedaj svoje izdelke ne samo Avstriji, temveč tudi Jugoslaviji, Rumuniji in v manjši meri Madžarski.

= Nakupne cene za zlato v Nemčiji. Od 1. do 7. januarja nakupuje Državna banka zlato po ceni: 20.000 mark 1 zlatnik za 20 mark, 10.000 mark 1 zlatnik za 10 mark. Za inozemske zlate novce se zlačajo odgovarjajoče cene. Državne srebrne novce nakupuje Državna banka do nadaljnjega po 600-kratnem znesku nominalne vrednosti.

= Gozdne železnice. Ministrstvo za šume in rude namerava naročiti večjo količino materiala za gozdne železnice. Take železnice nameravajo graditi v Bosni, Slavoniji, pa tudi v Sloveniji in gozdnatih pokrajinah Srbije.

= Sol iz Nemčije bo naročil upravni odbor samostojne monopolne uprave. Od gospodarsko - finančnega odbora je bilo izdano dovoljenje za nabavo 70 q nemške soli na račun reparacij.

Naše gospodinjice se zelo pritožujejo, da ni več »Vydrovke«. Zato opozarjamo vse, ki so bili navajeni na dobro sladno rženo kavo, da se je ustanovila v Rožni dolini pri Ljubljani prazarna »Žika«, ki izdeluje popolnoma takšno rženo kavo, kakršna je bila nekdanja »Vydrovka«, ki se je imenovala »žitna« zato, ker pomeni Čehom žito samo rž, ne pa vseh vrst žita, kakor pri nas.

Dopisi.

Šmartno ob Paki. (Prijetelji kmetov — zagovorniki zajcev). Občinski odbor v Šmartnem ob Paki je na neki seji spomlad lanskega leta sklenil, da naj prevzame občina na temelju točke 30. lovskega zakona svoj lov sama in ga izvršuje po svojih uslužbencih. S tem naj bi preprečila, da bi se začeli preveč zaploditi in delali revnemu kmetiču škodo na drevju, trsu in polju, kar gg. lovcev ne moti. Po zakonu ima župan dolžnost odrediti po sklepu občinskega odbora glasovanje interesentov. Župan je to odklonil in pripravo za glasovanje je kot izvedenec prevzel proti povračilu stroškov g. Klančnik. Najlepše pa je to: stebri SLS in kmečki »varuhi« so sklep občinskega odbora pustili v nemar, se niso niti zmenili zanj, čeprav so ga tudi sami zagovarjali, in zapalo je vse... Po preteku pol leta so nekateri odborniki, tudi pošteno misleči klerikalni možje, (ki so glavnim stebrom SLS le za štafazo), podregali župana radi sklepa. In ker je bil že zadnji čas, so prevzeli brezplačno tudi vse delo v roke. Glavarjem to ni bilo všeč, čeprav so sklep svojčas prav vneto zagovarjali in začeli so na tistem delovati proti. Kakega mnenja je bilo ljudstvo, se vidi najlepše iz tega, da je glasovalo za sklep čez polovico davkoplačevalcev, čeprav je bilo za razdelitev glasovnic zelo malo časa na razpolago (komaj par dni). Glasovati bi moralo čez tričetrt vseh interesentov. V srce segajoči so bili prizori, ko so prihajali stari možje in žene s pooblastili v rokah, da bi glasovali za to, da prevzame občina lov v svoje roke ter skuša kar najbolj zatreti velikega sovražnika malega kmeta — zaica. — Stvar je propadla in to po zaslugi klerikalnih prvakov, ki drugače mislijo, drugače govorijo in še drugače delajo. Posebno se je odlikoval g. župan, ki je velik prijatelj kmetov, pardon, zajcev. V komisijo je poklical tri protivnike in samo enega pravega zastopnika kmetov, ki je moral med glasovanjem čitati na pragu imenik glasovalcev, da so ostali drugi sami med seboj. Za vse dobro vnetega g. župnika tudi ni bilo h glasovanju, čeprav um-jel lani naredil g. zajec toliko škode, kolikor je znašala lovska najemnina celih šest let. To je menda uspeh tistega g. odbornika, ki se prav rad norčuje s kmetiči, pri volitvah pa vsakemu obe roki ponuja. — To so čudno gledali naši davkoplačevalci! Na široko so odprli oči, kakor da so se pravkar prebudili iz spanja, gledali so glavne agitatorje — same resne može obeh strank, ki so se trudili, da bi dobila občina lov v svoje roke in zatrla škodljivca — zaica. S tem bi prenehali biti odvisni od domačih in tujih lovskih magnatov, ki imajo največje veselje, če je mnogo divjačine in se ne ozirajo na taranje ženic, katerim požro nenasitni dolgouhci poslednji šep fižola. Gospodom magnatom zaičji prigrizek seveda dobro tekne. Resne može so naši ljudje na dan glasovanja videli, nikjer pa ni bilo tistih, ki pri volitvah tako sladko govorijo in tako vneto zagotavljajo, da so goreči zagovorniki kmeta in sv. vere. In ko je nekdo rekel, da je videl na lastne oči, da je glasoval g. župan proti, je priklopelo začudenje do vrha! Marsikdo je na tistem sklenil, da bo pri prihodnjih volitvah pometel z ljudmi, ki drugače delajo, kakor govorijo. Kdor misli odkritosrčno, bo pritrnil, da se ne smemo pustiti več vleči za nos od ljudi, ki imajo na vodilnih mestih sicer najbolj »kumštne« — kakor sami pravijo

— nima jo pa srca za nas. Pri prihodnjih volitvah moramo ž njimi obračunati in voliti tiste, ki delajo za splošnost.

Pišce pri Brežcah. Dne 1. januarja t. l. se je vršil v Piščah javni shod SLS, kjer je poročal klerikalni poslanec Škoberner iz Rajhenburga. Toda ta ga je samo sklical, ne pa zaključil — uspeha torej ni imel. Poslušalci niso bili taki, kakršnih si je želel g. poslanec. Ljudstvo namreč še ni pozabilo, kaj so počenjali klerikalni poslanci z načelnikom dr. Korošcem v avstrijskem parlamentu — in tudi od povojne dobe so tej gospodi nepozabljivi spomini zagotovljeni. Poleg tega so pa bili na shodu tudi nasprotniki klerikalcev. Tako n. pr. je sohr. M. Umek član KDZ pozval poslance Škoberneta, naj marsikaj iz svojega govora dokaže — toda zaman — klerikalec ni znal odgovarjati, niti ugovarjati govoru s. Umeka, ki je SLS prav ožigosal. Tudi poslanec SKS g. Urek je svojo zapel. Tako, da se Škobernetu ni posrečilo zadovoljiti svoji želji in zaključiti shod. Sami poslušalci so zahtevali, naj pusti govoriti tudi nasprotnike in naj se potem brani. — Takih naukov je treba poslancem SLS. To so tisti poslanci, ki glasujejo na eni strani za vojne kredite — na drugi strani pa ni denarja za izobrazbo. Tako n. pr. je naše šolstvo silno pomanjkljivo — pa kako ne bi bilo, ko za prosveto ni denarja. Klerikalcem je seveda to prav, ker čimdalje bo ljudstvo neumno, temveč backov se jih bo držalo. — Zavedno delavno ljudstvo pa ne mara tavat v temi — temveč hoče luči — izobrazbe. Zato se organizira, da se bo otrslo izkoriščevalcev in bo z združenimi močmi doseglo svoj cilj.

Po svetu.

Zdravstveno propadanje nemškega ljudstva. Nemško ministrstvo za narodno zdravje je sklicalo anketo, na kateri so razpravljali o zdravstvenem stanju nemškega naroda. Razni strokovnjaki so ugotovili, da je stanje nemškega ljudstva v zdravstvenem oziru grozno. Kot vzrok navaajajo deistvo, da je prehrana tudi po vojni silno slaba. Jetika razsaja najhujše med-proletarsko dečo. Pogibeli bo še večja, ker primanjkuje premoaga. Zdravniki ne morejo opravljati svoje službe radi pomanjkanja zdravil. Ugotovitve ankete so napravile na vso javnost globok vtis: vsi nemški časopisi razpravljajo o njih in pozivajo vse stranke na skupen nastop in boj proti povzročiteljem. Glavni krivec je vojna, če pa pomislimo, da je vojna mogoča le v kapitalistični družbi, pridemo do zaključka, da tudi vse nemške stranke ne bodo nič opravile, čeprav bi se zedinile. Propadanje ljudstva ni samo nemški temveč svetoven pojav in po vsem svetu je potrebno ozdravljenje. Kapitalistična družba pa tega ne bo dosegla, ker ima interes na tem, da ljudstvo propada, saj hujska narod proti narodu. Ozdravljenje bo prinesla samo socialistična družba. Dokaz torej poleg neštevilnih drugih, da je socializem nučnost in da se po človeštvo vedno bojevalo za socialistično družbo, tudi če ne bi bilo socialističnih strank.

Kaj ženske zaslužijo. Departement of Labor v Washingtonu ima poseben odelek, katerega delokrog je socialna oskrba za ženske, takozvani Womens Bureau. Ta urad, ki zlasti preiskuje delavske razmere pri ženskah, izjavlja, da je le redkokdaj našel, da bi večina žensk v kakem okraju zaslužila toliko, kolikor bi bilo

vsaj približno zadostno za primerno življenje. V državah Georgia in South Carolina je mnogo žensk zaposlenih zlasti v tovarnah za pavolnine. Izmed pettisoč ženskih delavk v državi Georgia je polovica zaslužila manj kakor 12 dol. na teden. V South Carolini je še slabše, kajti od čez 8000 žensk je polovica zaslužila manj kakor 9 dol. na teden. Pomislite, čez 4000 žensk v eni sami državi je imelo manj kakor 9 dol. na teden za svoj preživitev! V državi Kentucky je od 7000 žensk komaj polovica zaslužila čez 10 dol. Izmed držav v Middle West je Womens Bureau proučil državo Kansas, kjer je našel, da je od 4000 žensk polovica zaslužila manj kakor 11 dol. Proti severu se je najbolj izkazala država Rhode Island, kjer je polovica njenih 8000 delavk zaslužila manj kakor 16 dol. Treba pa je pomisliti, da so se v tej državi preiskale delavske razmere med ženskami za časa, ko so bile plače visoke in ko je vsakdo bil zaposlen; radi tega te številke niso merodajne za današnje razmere. Sedaj pa pomislite — pravi Womens Bureau v svojem poročilu — kaj to pomenja, ako polovica žensk, zaposlenih v industrijah ene ali druge države, zasluži manj kakor devet, deset, enajst ali dvanaestdolarjev na teden. Predstavite si, koliko radi tako nizke plače trpi zdravje, sposobnost, izobrazba in oskrba družine. Posledice zdravja, zadovoljnosti in načina življenja teh žensk pa segajo globoko v življenjske interese javnosti in daleč tja v življenje prihodnje generacije; radi tega je nevarnost nizkih plač najresnejše narave. Pred mnogimi leti nihče ni smatral za posebno strašno, če so ženske vlačile vozove v rudnikih, plazeč se po vseh štirih in priprežene kakor konji. Niti ni bilo nič izrednega, ako so mali dečki in deklice, pet ali šest let stari, izbirali premog v rudnikih po deset ur na dan ali pa životarili v prašnih predilnicah. Kaj takega se ne dogaja več, in da je to prenehalo, je pripisati dejstvu, da občinstvo kaj takega ne bi trpelo več. Javnost se je naučila ceniti grozoto take vrste industrialnega izkoriščevanja. Prihodnji korak obstoji v tem, da se občinstvo nauči ceniti nevarnost prenizkih plač za dostojno življenje. Vsakdo lahko pomaga v tem pouku.

Volitve imajo velik pomen. Vsak vladajoči sistem se je boril proti razširjenju volilne pravice. Potlačil je borilce za volilno pravico, policija je sekala po njih, kakor so demonstrirali po ulicah, vojaštvo je streljalo, če policija ni zadostovala. Kolikor bolj se ljudstvo probuilo iz spanja, toliko nevarnejše so za privilegirane sloje. Edino v tem je vzrok, da izdajo kapitalisti toliko za svojo propagando med ljudstvom. Kapitalisti hočejo politično nevedno ljudstvo, zato ga napaajajo s patriotizmom, mu krepijo vero v razmere, kakršne so danes in mu podžigajo mržnjo do ljudi, ki se bore za človeške pravice. Nevedna masa ne veruje, da je orodje v rokah množevnih finančnikov, zato je prepričana, da je patriotična, da so socialisti sovražniki države, in da bi odprava sedanjih institucij pomenila največjo katastrofo za deželo. — »Proletarec«.

Kdor pomaga organizirati proletarijat, si pridobiva večje za-luge kakor tisti, ki ga hujska. Socializem predpostavlja znanje in razumevanje. Iz samega srca se ne zajema. Študirati ga je treba, in kdor tega ne stori, nima pravice, govoriti v njegovem imenu.

Prava sredstva lepote! Ki drže, kar obečajo!

Že 23 let v vseh deželah preizkušena, hvaljena in priljubljena so prava Elza-lepota pospešujoča sredstva lekarnarja Feller.

Elza-obrazna pomada zanesljivo varstvo proti solnčnim pegam, solnčni opeklini, lisam, hrapovi kože, odstrani zajedavce, ogrce, nabore in vsakovrstne druge nečisto-ti. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev.

Elza-lilijno mlečno milo najmilejše in najfinejše milo lepote! Ideal vseh mil! Popolnoma neškodljivo, se jako dobro peni in je milega finega duha. 4 velika kose s pakovanjem in poštino 25 dinarjev.

Elza-pomada za rast las

krepi kožo na glavi, zabranjuje izpadanje, trganje in cepljenje las, prhut in prerano osivost i. t. d. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev.

En polžkus zadostuje da tudi vi rečete:

„To je ono pravo!“

Iščite v vseh lekarnah samo prave Elza-preparatov od lekarnarja Feller.

RAZLIČNO: Lilijno mleko 6 Din; brkomaz 3 Din; najfinejši Hega-Puder dr. Klugerja v velikih originalnih škatljah 15 Din; najfinejši zobni prašek „Hega“ v patent-dozah 10 Din; puder za dame v vrečicah 2 Din; zobni prašek v škatljah 3 Din; v vrečicah po 2 Din; sahel (dišava) za perilo 3 Din; šampon za lase 2 Din; rumenilo za obraz 12 plismov 12 Din; najfinejše parfeme od 15 Din dalje; cvet za lase 20 Din; Elza-katranovo milo 5 Din. Za različne predmete se pakovanje in poština posebej računa.

Na vse gornje cene se računa za sedaj še 5% doplačila.

Naročilna pisma adresirati na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar,
Štubica donja Elza trg 358; Hrvatsko.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

SUKNO

za promenadne in športne obleke
v bogati izbiri

priporočila trdka

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10.

PERILO

za dame, gospode in otroke

po znižanih cenah pri

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.

Nosite zaradi
njihovih velikih
prednosti

PALMA

kačuk pot-
petnike in pot-
plate

NAKUPOVALNA ZADRUGA

r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

UVOZ

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki
vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko
blago, spirituose, mast, slanina, mesni
izdelki.

IZVOZ

Telefon 366. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana.

Čekovni račun števil. 10.473.

Prodaja se popolnoma dobro
ohranjena oprava za
manjšo špecerijsko trgovino.
Poizve se pri M. Dolničar-ju,
restavrater na glav. kolodvoru
v Ljubljani.

Prva in edina jug.
tvornica harmonik

V. Simonič

Sv. Urban-Ptuj

razpošilja zopet
svoje svetovno znane najboljše
ročne harmonike.

Ceniki na razpolago!

Razpošiljam pristno domačo
ajdovo moko
prosto postaja Doljna Lendava
od 50 kg naprej vsako množino.
Peter Osterc, paromlin,
Beltinci, Prekmurje.

+ Zene +

pomirite se, če vam mesečni red
zastaja ali izostaja. Pomorem vam,
zaščitim vaše zdravje in vam pri-
nesem novega veselja do življenja.
Uradno ocenjeno in za dobro spo-
znano. Obrnite se takoj na naslov:

K. Fesq

Hamburg B. 156,

Papenstraße 95.

Vsak, kdor hoče vsaj de-
lomo poznati socializem in
biti socialist, naj čita knjigo

„Socializem in vera“.

Naroča se pri tajništvu
SSJ, Ljubljana, poštni pre-
dal 168, in stane lepo in
trdno vezana 9 Din, bro-
--- širana pa 7 Din. ---

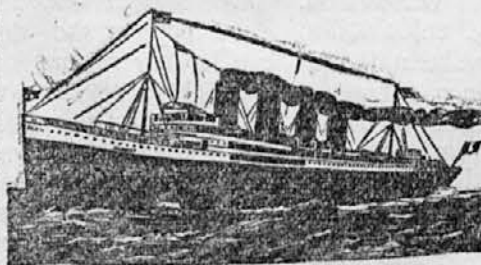
Sprejmejo se
natakarski vajenec,
blagajničarka in točaj
v restavraciji na glavnem kolo-
dvoru.

Cie. Gle. Transatlantique

Francoska linija.

Najkrajša in najudobnejša vožnja v AMERIKO.

Havre-New-York samo 6 dni.

Glavno zastopstvo za Jugo-
slavijo: „Slavenska banka
d. d. v Zagrebu“.

Vozne listke in toza-
devna pojasnila daje:

IVAN KRAKER,

zastopnik v LJUBLJANI,

Kolodvorska ulica 41.

Kons. društvo za Slovenijo

Poštni predal št. 13.
Telefon inter. št. 178.

Ljubljana.

Pošt. ček. rač. št. 10.532.
Brz. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Hranilni oddelek

naznanja, da je s **1. novembrom 1922**

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na **6%**

za vloge proti četrtletni odpovedi . . na **6½%**

za vloge proti polletni odpovedi . . na **7%**

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadruga!

Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico!